מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- לנתח את שלבי המעבר הדמוגרפי ואת תהליך העיור
- להבחין בין גורמי דחיפה לגורמי משיכה בהגירה
- להעריך טיעונים בנושא גלובליזציה וצדק סביבתי

גרסה רגילה – כל הפריטים.

חלק א׳ – שאלות רב-ברירה

1. ב – ירידה בשיעור התמותה בעוד הילודה נשארת גבוהה
2. ב – עיר עם יותר מ-10 מיליון תושבים
3. ב – הזדמנויות תעסוקה טובות
4. ב – תהליך התחברות כלכלית ותרבותית בין מדינות
5. ב – חלוקה הוגנת של נזקי זיהום ותועלות בין קבוצות
6. ב – שניהם נמוכים ויציבים

חלק ב׳ – סדרו את שלבי המעבר הדמוגרפי

1. שלב טרום-מעבר: ילודה ותמותה גבוהות, גידול איטי
2. שלב ראשון: תמותה יורדת, ילודה נשארת גבוהה, גידול מהיר
3. שלב שני: ילודה מתחילה לרדת, הגידול מואט
4. שלב אחרון: ילודה ותמותה נמוכות, אוכלוסייה יציבה

חלק ג׳ – דחיפה או משיכה? התאימו

1 – ה (גורם דחיפה)
2 – ו (גורם משיכה)
3 – ד (גורם דחיפה)
4 – ג (גורם משיכה)
5 – ב (גורם דחיפה)
6 – א (גורם משיכה)

חלק ד׳ – נכון או לא נכון

1. לא נכון – רוב ערי הענק נמצאות באסיה ובאפריקה
2. נכון – התמותה כבר ירדה אך הילודה עדיין גבוהה
3. לא נכון – גלובליזציה משפיעה גם על תרבות, שפה ואורח חיים
4. נכון – זהו בדיוק הנושא של צדק סביבתי
5. לא נכון – עיור הוא דווקא תהליך של מעבר מהכפר לעיר

חלק ה׳ – השלימו את המילה החסרה

1. ענק
2. דמוגרפי
3. דחיפה
4. גלובליזציה
5. צדק

חלק ו׳ – כתיבה ומחשבה

1. תשובה טובה כוללת טענה ברורה, ראיה או דוגמה תומכת, טענת נגד הגיונית ומענה משכנע עליה
2. תשובה טובה מזכירה מרכיבים כמו שטחים ירוקים, תחבורה נגישה, שוויון בגישה לשירותים

כרטיס יציאה – מה לחפש

- דחיפה מרחיק, משיכה מושך למקום חדש
- עיר עם יותר מ-10 מיליון תושבים, למשל טוקיו או דלהי
- גלובליזציה יכולה להגביר פערים בחשיפה לזיהום בין מדינות עשירות לעניות

טיפים להפעלה:

- אפשר לפתוח בדיון קצר על ערים שהתלמידים מכירים לפני המעבר לדף
- מומלץ לחלק את חלק הדיון הטיעוני לעבודה בזוגות לפני כתיבה אישית
- לתלמידים מתקשים אפשר לדלג על הפריטים המסומנים כקשים יותר

דף תרגול: מתקדמים בגיאוגרפיה של אוכלוסיית עולם

דף התלמיד/ה רגיל

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בדף זה תתרגלו מושגי מפתח מתקדמים: מעבר דמוגרפי, הגירה, ערי ענק, גלובליזציה וצדק סביבתי, בהתבסס על נתונים ומקרים אמיתיים.

1 חלק א׳ – שאלות רב-ברירה

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מהו הגורם המרכזי לגידול המהיר באוכלוסיית העולם בשלב הראשון של המעבר הדמוגרפי?

א) ירידה בשיעור הילודה ב) ירידה בשיעור התמותה בעוד הילודה נשארת גבוהה

ג) עלייה בהגירה החוצה ד) עלייה בתמותת תינוקות

2. מהי עיר ענק (מגה-סיטי)?

א) עיר בירה בלבד ב) עיר עם יותר מ-10 מיליון תושבים ג) עיר עם שטח גדול מאוד

ד) עיר עתיקה מאוד

3. איזה מהבאים הוא דוגמה לגורם משיכה?

א) בצורת חקלאית ב) הזדמנויות תעסוקה טובות ג) מלחמה אזורית ד) זיהום אוויר חמור

4. מהי גלובליזציה?

א) בידוד כלכלי בין מדינות ב) תהליך התחברות כלכלית ותרבותית בין מדינות

ג) הגירה בתוך מדינה אחת ד) גידול אוכלוסייה עירונית בלבד

5. מה הכוונה ב'צדק סביבתי'?

א) חוק שאוסר זיהום לגמרי ב) חלוקה הוגנת של נזקי זיהום ותועלות בין קבוצות ג) מס על זיהום אוויר

ד) תקן בינלאומי לאיכות אוויר

6. בשלב האחרון של המעבר הדמוגרפי, מה קורה לשיעורי הילודה והתמותה?

א) שניהם גבוהים ב) שניהם נמוכים ויציבים ג) ילודה גבוהה, תמותה נמוכה

ד) ילודה נמוכה, תמותה גבוהה

2 חלק ב׳ – סדרו את שלבי המעבר הדמוגרפי

מספרו את השלבים לפי הסדר הנכון (1, 2, 3...).

☐	שלב אחרון: ילודה ותמותה נמוכות, אוכלוסייה יציבה
☐	שלב שני: ילודה מתחילה לרדת, הגידול מואט
☐	שלב טרום-מעבר: ילודה ותמותה גבוהות, גידול איטי
☐	שלב ראשון: תמותה יורדת, ילודה נשארת גבוהה, גידול מהיר

3 חלק ג׳ – דחיפה או משיכה? התאימו

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. בצורת מתמשכת בשטח חקלאי	____	**א.** גורם משיכה
2. הזדמנויות תעסוקה בעיר	____	**ב.** גורם דחיפה
3. מלחמה באזור המגורים	____	**ג.** גורם משיכה
4. מערכת חינוך איכותית	____	**ד.** גורם דחיפה
5. זיהום אוויר חמור	____	**ה.** גורם דחיפה
6. שכר גבוה יותר	____	**ו.** גורם משיכה

4 חלק ד׳ – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	רוב ערי הענק בעולם נמצאות כיום באירופה	☐	☐
2	בשלב הראשון של המעבר הדמוגרפי קצב גידול האוכלוסייה הוא הגבוה ביותר	☐	☐
3	גלובליזציה משפיעה רק על כלכלה ולא על תרבות	☐	☐
4	צדק סביבתי עוסק בשאלה מי נפגע יותר מזיהום ומי נהנה מהיתרונות	☐	☐
5	עיור הוא תהליך שבו אנשים עוברים מהעיר לכפר	☐	☐

5 חלק ה׳ – השלימו את המילה החסרה

השלימו את המילה החסרה.

1. עיר עם יותר מ-10 מיליון תושבים נקראת עיר _____

2. תהליך השינוי בשיעורי הילודה והתמותה באוכלוסייה נקרא מעבר _____

3. סיבה שגורמת לאנשים לעזוב מקום מגורים נקראת גורם _____

4. תהליך התחברות כלכלית ותרבותית בין מדינות נקרא _____

5. חלוקה הוגנת של נזקי זיהום בין קבוצות נקראת _____ סביבתי

6 חלק ו׳ – כתיבה ומחשבה

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. בחרו עמדה בדיון: גלובליזציה - ברכה או קללה? כתבו טענה אחת, הביאו ראיה, הציגו טענת נגד וענו עליה

2. תכננו בקצרה שכונת עתיד ירוקה, צודקת ונגישה: ציינו שלושה מאפיינים ולמה הם חשובים

כרטיס יציאה

מה ההבדל בין גורם דחיפה לגורם משיכה?

תנו דוגמה אחת לעיר ענק ונמקו למה היא מוגדרת כך

מה הקשר בין גלובליזציה לצדק סביבתי?

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀